

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนบ้านสนาม อำเภอบึงสามพัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มาใช้ในการดำเนินงานตามวงจรของการวิจัยปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) ผู้วิจัยได้สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สรุปผลการวิจัย
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนบ้านสนาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนบ้านสนาม
3. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนบ้านสนาม
4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนบ้านสนาม

สรุปผลการวิจัย

ผลการพัฒนาความร่วมมือด้านการจัดการศึกษาระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนบ้านสนาม อำเภอบึงสามพัน จังหวัดมหาสารคาม สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและปัญหา ความร่วมมือด้านการจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโรงเรียนบ้านสนาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 (ระยะที่ 1) มีความร่วมมืออยู่ในระดับปานกลาง โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่า ด้านการบริหารงานทั่วไป มีคะแนนเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) รองลงมาคือด้านการบริหารงานวิชาการ มีคะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.50$) ด้านการบริหารงบประมาณ มีคะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$) และด้านการบริหารงานบุคคล มีคะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$)

2. ระดับความร่วมมือโดยภาพรวมของครู คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองนักเรียน ต่อการดำเนินงานการพัฒนาการมีส่วนร่วมในด้านความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษา ระยะที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า ระยะที่ 1 ในทุก ๆ ด้าน จะเห็นได้ว่าผลของการพัฒนาสามารถใช้เป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาความร่วมมือด้านการจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากช่วยให้ผู้ปกครอง ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญในการให้ความร่วมมือพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ทำให้มีผลการประเมินคุณภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 9 คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง ชุมชนปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล เพื่อพัฒนาวิถีการเรียนรู้ในชุมชน แสดงให้เห็นว่าชุมชนได้ให้ความสนใจที่จะเข้าร่วมพัฒนาโรงเรียน และมีความเป็นไปได้ที่จะพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3. ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการพัฒนาความร่วมมือด้านการจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 1) ด้านวิชาการ พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษา, ผู้ปกครองนักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา แต่ขาดการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เนื่องจากชุมชนบางส่วนเข้าใจว่าเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาเท่านั้น 2) ด้านงบประมาณ พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษา, ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา เพราะคณะกรรมการสถานศึกษา, ผู้ปกครองนักเรียนบางส่วนเข้าใจบทบาทของตนเองว่าเป็นเพียงผู้สนับสนุนด้านทรัพยากรทางการศึกษามากกว่าเป็นผู้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน ร่วมรับผลที่เกิดขึ้น 3) ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษา, ผู้ปกครองนักเรียนส่วน

ใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพราะสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองในเรื่องดังกล่าวเท่าที่ควร 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำและให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีที่สุดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และการเสนอแนะโครงการ และกิจกรรมไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาอย่างเหมาะสม เพราะคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนบางส่วนยังคิดว่าการบริหารจัดการการศึกษาเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนเป็นเพียงที่ปรึกษาหรือเป็นผู้ปฏิบัติตามการร้องขอของสถานศึกษาเท่านั้น

4. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาความร่วมมือด้านการจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 1) ด้านวิชาการ สถานศึกษาควรให้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและพัฒนาการเรียนการสอน โดยกำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาในด้านวิชาการให้ชัดเจนในแนวปฏิบัติโดยให้คณะกรรมการสถานศึกษา, ผู้ปกครองเสนอความต้องการของท้องถิ่นในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาร่วมพิจารณาเนื้อหาสาระของหลักสูตร รวมทั้งประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้ผู้ปกครองได้ทราบ และหลังจากนำหลักสูตรไปใช้แล้ว ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการประเมินหลักสูตรเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรต่อไป 2) ด้านงบประมาณ สถานศึกษาควรให้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการประเมินการดำเนินงานแผนงาน โครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาเพื่อให้การใช้งบประมาณของสถานศึกษาเกิดประโยชน์สูงสุด 3) ด้านการบริหารงานบุคคล ในด้านการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากร สถานศึกษาควรให้คณะกรรมการสถานศึกษา, ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ผลงาน เกียรติคุณที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับ ให้ผู้ปกครองและชุมชนทราบ เพื่อร่วมแสดงความยินดีกับครูและบุคลากรที่ได้รับการยกย่อง 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป สถานศึกษาควรให้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการเป็นคณะทำงานในการจัดทำและให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีที่สุดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างจริงจัง และควรให้โอกาสคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนได้เสนอแนะโครงการ กิจกรรมไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาอย่างเหมาะสม เพื่อให้การจัดกิจกรรมทางการศึกษาของสถานศึกษามีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการของชุมชน

อภิปรายผล

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนบ้านสนาม อำเภอบึงสามพัน จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งจากผลการดำเนินงานมีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและปัญหา ความร่วมมือด้านการจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนบ้านสนาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 (ระยะที่ 1) มีความร่วมมืออยู่ในระดับปานกลาง โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่า ด้านการบริหารงานทั่วไป มีคะแนนเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ มีคะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.50$) ด้านการบริหารงบประมาณ มีคะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$) และด้านการบริหารงานบุคคล มีคะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$)

2. ระดับความร่วมมือโดยภาพรวมของครู คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง นักเรียน ต่อการดำเนินงานการพัฒนาการมีส่วนร่วมในด้านความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในการจัดการศึกษา ระยะที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า ระยะที่ 1 ในทุก ๆ ด้าน จะเห็นได้ว่าผลของการพัฒนาสามารถใช้เป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาความร่วมมือด้านการจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากช่วยให้ผู้ปกครอง ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขึ้นพื้นฐาน มีความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญในการให้ความร่วมมือพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ทำให้มีผลการประเมินคุณภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 9 คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง ชุมชนปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล เพื่อพัฒนาวิถีการเรียนรู้ในชุมชน แสดงให้เห็นว่าชุมชนได้ให้ความสนใจที่จะเข้าร่วมพัฒนาโรงเรียน และมีความเป็นไปได้ที่จะพัฒนาอย่างต่อเนื่องจะเห็นได้หลังจากดำเนินการร่วมประชุม สร้างความตระหนัก ความเข้าใจแล้ว พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง มีความตระหนักกระตือรือร้น ทุกคนมีความต้องการที่จะร่วมมือในการร่วมคิด ร่วมทำ ในการกำหนดวิสัยทัศน์ กำหนดกลยุทธ์ และวางแผนการพัฒนา และบรรยากาศในการประชุมดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และเป็นกัลยาณมิตร มีการยอมรับความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ทุกขั้นตอน ซึ่งพอสรุปได้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นแนวทางในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษาเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ กิตยากร มังคะรัตน์ (2550 : 104) ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทในการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า 1) บทบาทในการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ

ชุมชนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 จำนวน ตามสถานภาพ และขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม และมูลนิธิ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่น 2) เปรียบเทียบบทบาทในการดำเนินงานผู้บริหารมีการดำเนินงานมากกว่าครู และประธานกรรมการ และในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีการดำเนินงานมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก และ3) ข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุด 3 อันดับแรกคือ ควรมีการมอบหมายงานแก่บุคลากร ควรมีการจัดอบรมสัมมนาแก่บุคลากร และควรมีการจัดทำข้อมูลวิทยากรท้องถิ่น และแหล่งเรียนรู้ในชุมชนสอดคล้องกับ สุพรหม จอมทอง (2550 : 133) ได้ทำศึกษาค้นคว้าเรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนหนองหัวช้างวิทยา อำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาค้นคว้า สรุปผลได้ว่า ชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจและไม่มีความมั่นใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง โรงเรียนขาดการประสานงานกับชุมชน ซึ่งส่งผลให้การพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาค้นคว้าใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การประชุมปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน มีการร่วมสรุปผล การอภิปรายผล ร่วมกันในการแสดงความคิดเห็น นพรัตน์ แจ่มหมื่น ไวย (2554 : 108-109) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้อชุมชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม พบว่าผู้บริหารสถานศึกษา ครูศูนย์การเรียนชุมชน และคณะกรรมการศูนย์การเรียนชุมชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการศูนย์การเรียนชุมชน อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการร่วมรับผลที่เกิดขึ้น อยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการร่วมคิดวางแผน ด้านการร่วมติดตามประเมินผล และด้านการร่วมดำเนินงาน ตามลำดับ เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการศูนย์การเรียนชุมชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม บุคลากรในศูนย์การเรียนรู้อชุมชนที่มีสถานภาพแตกต่างกัน และคณะกรรมการศูนย์การเรียนชุมชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการศูนย์การเรียนชุมชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม โดยเรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อยเป็นรายด้าน คือ ด้านการร่วมคิดวางแผน ด้านร่วมดำเนินงาน ด้านการร่วมรับผลที่เกิดขึ้น ด้านการร่วมติดตามประเมินผล และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาบุญดม โลกศรีนอก (2551 : 105-106) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วม

ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 : ศึกษาเฉพาะกรณีที่เป็นผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กรรมการที่เป็นผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ ทั้งโดยรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านวิชาการ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านงบประมาณ พิจารณาเป็นรายด้าน ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ ในสถานศึกษาขนาดต่างกัน โดยรวมและรายด้าน พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ ในสถานศึกษา ขนาดต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการบริหารงบประมาณ โดยที่คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุ ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีส่วนร่วมมากกว่า สถานศึกษาขนาดเล็ก และข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีจำนวน 92 รูป คิดเป็นร้อยละ 66.66 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 138 รูป ซึ่งส่วนใหญ่ต้องการให้คณะกรรมการสถานศึกษานำการประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้แก่ชุมชนและสาธารณชน ได้ทราบถึงกิจกรรมต่าง ๆ อีกทั้งเรื่องของการระดมกำลังใจการจัดทำหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพและมีมาตรฐาน และต้องการให้มีการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาส่วนมากผู้มีบทบาท และหน้าที่โดยตรงได้ร่วมพิจารณาและอนุมัติ รับรู้เมื่อมีการประชุมในแต่ละครั้ง

3. การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

โรงเรียนบ้านสนาม 1) ด้านวิชาการ พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษา, ผู้ปกครองนักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา แต่ขาดการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เนื่องจากชุมชนบางส่วนเข้าใจว่าเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาเท่านั้น 2) ด้านงบประมาณ พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา เพราะคณะกรรมการสถานศึกษา, ผู้ปกครองนักเรียนบางส่วนเข้าใจบทบาทของตนเองว่าเป็นเพียงผู้สนับสนุนด้านทรัพยากรทางการศึกษามากกว่าเป็นผู้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน ร่วมรับผลที่เกิดขึ้น 3) ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษา, ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพราะสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่

ของคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองในเรื่องดังกล่าวเท่าที่ควร 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำและให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีที่สุดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และการเสนอแนะโครงการ และกิจกรรมไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา อย่างเหมาะสม เพราะคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนบางส่วนยังคิดว่าการบริหารจัดการการศึกษาเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนเป็นเพียงที่ปรึกษาหรือเป็นผู้ปฏิบัติตามการร้องขอของสถานศึกษาเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมา สามเพชรเจริญ (2550 : 68) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการ ได้รับการศึกษามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านเสริมสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน และด้านส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม ได้แก่ ควรมีส่วนร่วมการกำหนดนโยบาย จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาทุกด้านมากขึ้น โดยเฉพาะควรได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น การจัดทำสารหลักสูตร การกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนต่าง ๆ การส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กในเขตบริการ ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง การพิทักษ์สิทธิเด็ก เด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและชุมชนตลอดจนมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินการประจำปี

4. ข้อเสนอแนะและแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนบ้านสนาม พบว่า 1) ด้านวิชาการ พบว่า ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา แต่ขาดการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เนื่องจากชุมชนบางส่วนเข้าใจว่าเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาเท่านั้น 2) ด้านงบประมาณ พบว่า ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษาเพราะผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนบางส่วนเข้าใจบทบาทของตนเองว่าเป็นเพียงผู้สนับสนุนด้านทรัพยากรทางการศึกษามากกว่าเป็นผู้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน ร่วมรับ

ผลที่เกิดขึ้น 3) ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และ ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพราะสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ในเรื่องดังกล่าวเท่าที่ควร 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำและให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และการเสนอแนะโครงการและกิจกรรมไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาอย่างเหมาะสม เพราะคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนบางส่วนยังคิดว่าการบริหารจัดการการศึกษาเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนเป็นเพียงที่ปรึกษาหรือเป็นผู้ปฏิบัติตามการร้องขอของสถานศึกษาเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาบุญถม โศภศรีนอก (2551 : 105-106) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 : ศึกษาเฉพาะกรณีที่เป็นผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีจำนวน 92 รูป คิดเป็นร้อยละ 66.66 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 138 รูป ซึ่งส่วนใหญ่ต้องการให้คณะกรรมการสถานศึกษานำการประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้แก่ชุมชนและสาธารณชนได้ทราบถึงกิจกรรมต่าง ๆ อีกทั้งเรื่องของการระดมกำลังใจการจัดทำหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพและมีมาตรฐาน และต้องการให้มีการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาส่วนมากผู้มีบทบาท และหน้าที่โดยตรงได้ร่วมพิจารณาและอนุมัติรับรู้เมื่อมีการประชุมในแต่ละครั้ง

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ได้สอดคล้องกับทฤษฎีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management : SBM) ซึ่งหมายถึง การบริหารจัดการของสถานศึกษาตามความต้องการ ความจำเป็นของโรงเรียนและท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง สมาชิกในชุมชน นักเรียน และองค์กรอื่น ๆ มารวมพลังกัน ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรและดำเนินการพัฒนากิจกรรม/งานของสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ มีหลักการบริหารดังนี้ 1) การกระจายอำนาจ 2) การมีส่วนร่วม 3) การพัฒนาระบบสารสนเทศ 4) การพัฒนาความรู้และทักษะ 5) การตรวจสอบและความโปร่งใส 6) การสร้างแรงจูงใจ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรนำผลการวิจัยไปใช้กับชุมชนให้มีความรู้ความเข้าใจในด้านการพัฒนาการศึกษา

1.2 ควรนำผลการวิจัยไปใช้เกี่ยวกับการบริหารในเชิงรุกในการจัดกิจกรรมเพื่อให้ชุมชนได้เห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

1.3 ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนการทำงานในเชิงกลยุทธ์รูปแบบพัฒนางานด้านวิชาการ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเพื่อทำการวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน โดยชุมชนและโรงเรียน

2.2 ควรมีการศึกษาเพื่อทำการวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนในการร่วมมือกันจัดกิจกรรมทางพุทธศาสนา และประเพณีประจำปี